

Mirela NAGĂȚ

Când violența învinge

Textul lui Erasmus este recuperat postmodern de regizoarea Theodora Herghelegiu, care amalgamează discursul despre morală cu expresia argotică și elemente de scenariu SF, pentru a înzestra cu concretețe teatrală o problemă aridă în formularea ei lapidară: „să-ți călăuzești existența cu mintea sau cu inima?” Această dilemă care a suscitât răspunsuri variate în diverse epoci culturale devine acum, în optica regizoarei, extrem de actuală, dacă alegerea între inimă și judecată este citită ca o alegere între irațional, magmatic, umoral, violent și rațional, reflexiv, conștient, civilizată.

Pe mica scenă de la „Hanul cu tei”, prea strâmtă pentru energiile pe care regizoarea reușește să le declanșeze, într-un decor banal, mizer de studio de radio în curând nefuncțional, se înfruntă realizatorul de emisiuni radio *Torquemada* (Tudor Smoleanu), apologetul simțurilor, deci al prostiei și *Menestrelul* (Gabriel Coveșanu), descins tocmai din secolul lui Erasmus, susținătorul fericirii prin apelul la judecată. Actualitatea acestei dileme între simțuri și rațiune se străvede și dintr-o altă apropiere pe care o pune în lumină spectacolul: între simțuri – fericire și judecată – nefericire sau invers. „Fericirea angoasată prin simțuri sau fericirea rece «nefericită» prin rațiune?”, se întreabă personajele neliniștite și ele de „obligația fericirii”. Rând pe rând, *Torquemada*, *Menestrelul* și ascultătoarea radio discută despre

morală, iubire, sex. *Menestrelul* nu reușește să-și facă din *Torquemada* un aliat sub stindardul rațiunii; cel mult reușește, printr-un artificiu, să-l facă să devină conștient de puterea gândului, de forța lăuntrică care se impune exteriorului. Realizatorul radio *Torquemada* izbutește să asigure programul muzical fără să atingă aparatura, doar gândindu-se la muzica pe care și-o dorește. *Femeia* (Monica Eftimiu) – care apare în finalul înfruntării celor doi, jumătate prințesă din basme, jumătate vampă din secolul XXI, plăsmuire a imaginației celor doi laolaltă – pare să fie purtătoarea adevărului despre veritabila bucurie care, înțelegem din discursul ei, nu este nici plăcere a cărnii, nici izbândă a minții, ci moment-fulgurant când ființa umană reușește să-și iasă din limitele sinelui și să înțeleagă ritmurile mari ale vieții.

Finalul e cu totul surprinzător: *Menestrelul* încarnează acum un criminal feroce care îl ucide pe *Torquemada* pentru a-i lua locul. Spectatorul e stupefiat: e vorba de o farsă, în ultimă instanță de un joc? sau avem de-a face cu o demascare, *Menestrelul* dezvăluindu-și acum adevărata față? *Menestrelul* transformat în criminal cu sânge rece accede la putere, puterea mass-media.

Regizoarea are știința dezvăluirii realității în plurivalențele ei nebănuite, printr-un discurs plin de o ironie subminatoare și complice totodată.

Teatrul „Toma Caragiu” (Sala Hanul cu tei) – Sunteți în direct cu Torquemada – astă seară despre prostie, după Elogiul nebuniei de Erasmus din Rotterdam. Regie: Theodora Herghelegiu. Mișcare scenică: Adrian Horobeț. Scenografie: Vlad & Mariana Teodorescu. Muzica: Zoltan Andras. Soundtrack: Viorel Florean. Distribuție: Tudor Smoleanu, Gabriel Coveșanu, Monica Eftimiu.